

1918-05-25

SENDER

Edith Willumsen, Jens Ferdinand
Willumsen

RECIPIENT

Olga Wagner, Siegfried
Wagner

FACTS

Document type:
Letter

Language:
Dansk

Sender's location:
Nice (Frankrig)

Recipient's location:
Lyngby (Danmark)

Mentioned people:
De Frie Billedhuggere
Den Frie Udstilling
Alice (Faber) Bloch
Grønningen
Vilhelm Hammershøi
Johan Rohde
Tais Wagner
Vita Wagner
Anse Willumsen
Edith Willumsen
Gersemi Willumsen
Kristian Zahrtmann

Archive:
J.F. Willumsens Museum
Bog: Breve fra J.F. Willumsen til
Siegfried Wagner 1905-46

TRANSCRIPTION

3 Place Charles Niçe. (A-M). France. 25 Maj 1918.

Kære Venner Wagners.

Deres Brev af 19 April fik jeg først i Gaar. Det gaar langsomt med Brevene nu. Som De ser bor vi ikke længere i Villefranche, men vi er flyttet ind til Niçe, hvor der er mere Confort.

Det er meget elskværdigt og hensynsfuldt af Dem at spørge os til Raads, med Hensyn til Grønningernes Sammen Slutning med den Frie Udstilling. Det forbavser os at høre at Grønningerne vil det. Det er vanskeligt for mig at have nogen begrundet Mening os disse Sager. Jeg har været for længe borte til at have Kendskab til begge Parter Stilling og Udseende. Det gør mig ondt at høre at den Frie er saa hensygnende at den ikke underholder Publikum mere. Jeg tvinges til at bebrejde den at den ikke har forstaaet at rekrutere sig i de 4-5 Aar der er hengaaet siden Skismaet. Dette har forøvrigt altid været den Fries store Skavank.

De Medlemmer som De nævner i Deres Brev har aldrig nogensinde været gode og har aldrig været med til at bære den Frie, saa de kan ikke være Aarsagen til Hensygningen. At Hammerhøj og Zahrtmann er døde i Løbet af det sidste gør heller ikke meget dertil. Navnlig Zahrtmann virkede satans i de sidste Aar. Hammershøjs Bortgang er meget at beklage. Nej det er friske, talentfulde (for ikke at sige geniale) Unge som den mangler. Faar Den Frie saadanne ved Sammenslutningen med Grønningerne? Jeg kender det ikke.

For at kunne svare rigtigt paa Deres Spørgsmaal maa jeg begynde med at gøre mig klart; hvad det er som der skal hjælpes paa ved Sammenslutningen med Grønningerne.

Er det paa ¹⁾ Ins[tit]utionen, paa den enkelte Kunstner Existens, eller er det paa ²⁾ Kunsten?

Paa N° 1 har De selv svaret ved at sige at der er solgt meget paa den Frie Udst; derved klarer altsaa den enkelte Kunstner sig godt og Institutionen derved ogsaa. Gælden er betalt omtrent. m.m. Til Spørgsmaal N° 2 kan der derimod svares, at er den Frie Udstil. Folk kedelig eller daarlige, vil de komme til at se endnu mere daarlige og kedelige ud, naar de faar de talentfulde og morsomme Grønninger

lige op ad sig. Og de gamle frie Udstillere vil hurtig gaa til Bunds i Publikums Bevidsthed. Dette maa undgaaes.

Jeg tror at det er nødvendigt at Udstillingsvirksomheden Institutionen gøres Interessant; men det maa ikke ske paa den Maade som Grønningerne tænker sig.

Men saaledes:

Lad dem beholde deres egen Administration, deres Ophængning og egne Sale. Saaledes som vi havde det i gamle Dage fælles i alle Henseender kan vi ikke vende tilbage til. Vi kan ikke enes. Vi kan ikke finde os i alle de Plager som det foraarsagede.

Men jeg sætter mig bestemt imod · at Udstillingen bestaar af to adskilte Udstillingslokaler.; Den ene Halvdel af Bygningen maa ikke indeholde en kedelig Udstilling og den anden en morsom. Hvis det bliver ordnet saaledes: antager jeg, at jeg gaar.

Jeg foreslaar: at der kun findes én Indgang (den gamle) og at Salene bliver fordelte uregelmæssigt mellem de to Selskaber, helst hveranden. Saaledes at Udstillingen tilsyneladende bliver en Helhed. Entréen bliver fælles; men fordeles mellem de to Parter efter Forholdstal. De Nybygninger som Sammenslutningen foraarsager bekostes naturligvis af Grønningerne. Tilbygningen kan kun ske bagude, og hvis der ikke er Plads (der er en Lejeplads i Vejen) da tilvenstre ind mod Byen.¹

Jeg vilde jo gerne være med til at bestemme denne Tilbygning, hvis Sagen gaar i Orden. Jeg kan imidlertid ikke komme hjem før Krigen er forbi. Rejse er umulig. Og Sagen kan naturligvis ikke bero til Krigen er forbi? Dog hvorfor ikke?; Det er jo for dyrt at bygge nu.

De maa gøre alt for at Rohde bliver. Den gamle trofaste Støtte. Han hører den Frie til paa alle Maader.

Det er sammen med min Kone at jeg har gennemtænkt Stillingen: Vi mener saaledes det samme. Som Følge af vort Ukendskab til Forholdene for Tiden afholder vi os fra at stemme.

I sin Tid var jeg imod at den Frie Udst. indeholdt flere Selskaber som f.Ex Billedhuggernes, og jeg stemte ogsaa imod at de nuværende Grønninger fik deres egen Ophængning og deres egen Bestyrelse. Den frie Udst var for lille til bære saa mange Selskaber. Noget andet bliver det nu naar Udstillingen bliver saa stor, saa er der bedre Plads for smaa Administrationer, som kan faa deres Ønsker opfyldte. Men som før sagt det maa ordnes paa en fornuftig Maade til fælles Bedste og paa én eller anden Maade være samlet under en fælles Hat. Men det er under denne fælles Overadministration at det er vanskeligt at ordne alt paa en fredelig og kameratlig Maade. Det er klart dette afhænger af de Folks Natur som arbejder sammen.

-

De spørger om jeg snart er ked af at bo i Udlandet.

Nej det bliver jeg ikke nemt. Det er en Livsbetingelse for mig, jeg føler mig

ikke tilpas, naar jeg ikke rejser. Det holder mig frisk. Den Lejlighed som vi bebor har vi maattet leje paa 3 Aar, den har 7 Værelser og 2 Køkkener, den er helt møbleret med vore egne Møbler. Tillige har jeg købt et lille Hus ligeoverfor ved Promenaden langs Stranden, Murerne er netop i Færd med at Omforme det til et godt Atelier, ved at bryde Gulvet ned mellem de to Etager, ogsaa de fleste af Skillerummene. Saa De ser at vi er ikke her paa det løse; men er ved at blive Niçoier og Provençalere,- Det har været ganske nødvendigt for mit Arbejde at beslutte sig til Køb af dette Hus. Jeg kan ikke se i det mørke Klima vi har derhjemme. Hele Vintren er jeg uarbejdsdygtig. Det er dog vor Hensigt at tilbringe Somren hvert Aar i Hellerup. Her er derimod altid lyst. Omgivelserne er ogsaa interessante. Takket være det store Salg af Malerier i det sidste Aar har jeg kundet gennemføre dette. Dette Salg skyldes udelukkende Fru Bloch's Begejstring og Arbejde. Jeg staar i en evig Gæld til hende. Hun har gjort alt helt uegennyttigt. Jeg forsøgt at rejse til Spanien for et Par Maaneder siden; men al Rejse er umulig, ogsaa er det umuligt at sende Billeder eller Skulptur hjem. Kun Raderinger som Tryksag har kundet lykkes. Hvilken ulykkelig Tid. Hvilket Barbari er kommet op til Overfladen. Kan de hensynsløse Tyskere snart faa deres velfortjente Bank, for den kommende Evighed og for stedse. Mange Hilsner fra Deres gamle Ven
J.F. Willumsen

Kære Wagner og Frue.

Tak for Deres elskværdige Hilsner. Ja det varer maaske længe endnu, hvem ved! I den Tid vi boede ude i Villefranche var det mig umulig at arbejde for mig selv. Jeg var udelukkende optaget af Husvæsen, Mand og Børn. Nu boer Børnene i deres Skole, og vi har en god Lejlighed og en flink Pige, saa nu begynder mine Tanker at beskæftige sig med Kunst igen. Men før Krigen er forbi kan intet blive sendt hjem. Mange Hilsner til Dem begge og Deres "voksne" Pigebørn.
fra Edith Willumsen

¹ Se Willumsens planskitse nederst på s. 2

3 Place Charles Felix Nice. (A.M.) France. 25 maj 1918.

Kære Venner Wagners.

Deres Brev af 19 April fik jeg først i gaar. Det gaar langsomt med Brevene nu. Som De ^{selv} bor vi ikke længere i Villedfranche, men vi er flyttet ind til Nice hvor der er mere Comfort.

Det er meget elskværdigt og hensynsfuldt af Dem at spørge os til Raads, med Hensyn til Grønningernes Sammenlutning med den Frié Udstilling. Det forbarres os at høre at Grønningerne vil det. Det er vanskeligt for mig at have nogen begrundet Mening om disse Sager. Jeg har været forlænge borte til at have Kendskab til den Begge Parters Stilling og Udseende. Det gav mig endt at høre at den Frié er såla hensygnende at den ikke underholder det Publikum mere. Jeg tvinges til at bebrejde den at den ikke har forstaaet at rekruttere sig i de 4-5 Aar der er hengaaet siden Skismaet. Dette har forøvrigt altid været den Friés store Svækkelse.

De Medlemmer som De nævner i Deres Brev har aldrig nogensinde været gode og har aldrig været med til at bære den Frié, saa de kan ikke være Aarsagen til den Hensygningen. At Hammerhøj og Zahrtmann er døde i Lobet af det sidste år, giver heller ikke meget dertil. Nærlig Zahrtmann virkede satans i de sidste Aar. Hammerhøjs Bortgang er meget at beklage. Nej det er friske, talentfulde (for ikke at sige geniale) Uinge som den mangler. Faar den Frié gaadanne ved at Sammenslutningen med Grønningerne? Jeg kender det ikke.

For at kunne svare rigtigt paa Deres Spørgsmaal maa jeg begynde med at gøre mig klart hvad er det som der skal hjælpes paa paa færd Sammenslutningen med Grønningerne. Er det paa 1) Institutionen, paa den enkelte Kunstner Eksistens, eller er det paa 2) Kunsten? Paa No 1 har De selv svaret ved at sige at der er solgt meget paa den Frié Udst; derved klarer altsaa den enkelte Kunstner sig godt og Institutionen derved ogsaa. Gølden er betalt ontrent. mm. Til Spørgsmaal No 2 kan der derimod svares, at er den Frié Udst. Folk kedelige eller daarligere, vil de komme til at se endnu mere daarligere og kedelige ud, naar de faar de talentfulde og morsomme Grønninger = ges

lige op ad sig. Og de gamle Gule Udstillere vil hurtig gaa
til Bund i Publikums Bevidsthed. Dette maa undgaaes.

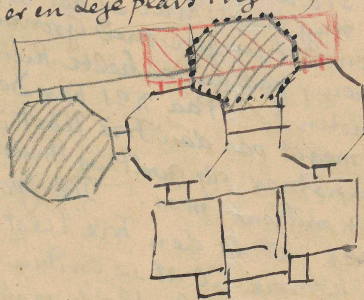
Jeg tror at det er nødvendigt at Udstillingsvirksomheden
Institutionen gives Interessant ~~et~~; men det maa ikke
ske paa den Maade som Grønningerne tænker sig.

^{Man saaledes:}
Lad dem beholde deres egen Administration, deres
Ophængning og egne Sale. Saaledes som vi havde
det i gamle Dage fælles i alle Henseender, kan vi
ikke vende tilbage til. Vi kan ikke enes. Vi kan ikke
finde os i alle de Plager som det forarsagede.

Men jeg sætter mig Bestemt imod at Udstillingen
bestaar af to adskilte Udstillingslokaler. Den ene
Halvdel af Bygningen maa ikke indeholde en kedelig
Udstilling og den anden en morsom. Hvis det bliver
ordnet saaledes: antager jeg at jeg gaar.

Jeg foreslaar: at der kun findes én Indgang (den gamle)
og at Salene bliver fordelt uregelmæssigt mellem de
to Selskaber, helst hveranden. Saaledes at Udstillingen
tilsyneladende bliver en Helhed. Entréen bliver fælles;
men fordeles mellem de to Partes efter Forholdstale.
De Nybygninger som Sammenslutningen forarsages
beposter naturligvis af Grønningerne.

Tilbygningen kan kun ske bagude, og hvis ikke der
er Plads (der er en Lejeplads i vejen) da Tilvenstre ind mod
Byen.

Jeg vilde jo gerne være med til at bestemme denne
Tilbygning, hvis Sagen gaar i Orden. Jeg kan imidlertid
ikke komme hjem for Krigen er forbi. Rejse er umulig.
Jeg Sagen kan naturligvis ikke bære til Krigen er forbi? Dog
hvortil? Det er jo for dyrt at bygge nu.

De maa give alt for at Rohde bliver. Den gamle
brøfaste Atle. Han hører den Fri til paa alle Maader.

Det Sammen med min Rone at jeg har gennemtænkt
Stillingen: Vi mener saaledes det samme. Som Følge
af vort Ukendskab til Forholdene for Tiden afholder
vi os fra at stemme.

I sin Tid var jeg meget imod at den Fri ledt, indeholdt flere
Selskaber som f. Ex Billedhuggernes, og jeg stemte ogsaa imod
at de nuværende Grøninges fik deres egen Ophængning og
deres egen Bestyrelse. Den Fri ledt var for lille til flere
saa mange Selskaber. Noget andet bliver det nu naar
Udstillingen bliver saa stor, saa er der bedre Plads for
smaa Administrationer, som kan faa deres Snokker oplyste.
Men som for sagt det maa ordnes paa en fornuftig Maade
til fælles Bedste og paa en eller anden Maade være rimeligt
under en fælles Hat. Men det er under denne fælles
Overadministration at det er vanskeligt at ordne alt
paa en fredelig og kammeratlig Maade. Det er klart dette
afhænger af de Folks Natur som arbejder sammen.

De spørger om jeg snart er ked af at bo i Udlandet.
Nej det bliver jeg ikke nemt. Det er en duds betingelse for mig,
jeg føler mig tilpas, naar jeg ikke rejser. Det holder mig frisk.
Den Lejlighed som vi bebor har vi maattet leje paa 3 Aar
den har 7 Værelser og 2 Køkkener, den er helt møbleret med vine
egne Møbler. Tilføjede har jeg købt et lille Hus ligeoverfor
ved Promenaden langs Stranden, Murerne er netop i Færd
med at omforme det til et godt Atelier, ved at bryde Gulvet
ned mellem de to Etager, og de fleste af Skillerummene. Saa
de ser at vi er ikke her paa det Løse; men er ved at blive
Nicoies og Provencalere. Det har været ganske nødvendigt
for mit Arbejde at gøre de beslutte sig til køb af dette Hus.

Jeg kan ikke se i det mørke Klima vi har dækket. Hele Vinteren er jeg uarbejdsdygtig. Det er dog vor Henrigt at tilbringe Sommeren hvert Aar i Hellerup. Her er derimod altid lyst, Omgivelserne er ogsaa interessante. Takket være det store Salg af Malerier i det sidste Aar har jeg kunnet gennemføre dette. Dette Salg skyldes udelukkende Fru Bloch's Begejstring og Arbejde. Jeg staar i en evig Gæld til hende. Hun har gjort alt helt uegennysligt. Jeg forsøgte at rejse til Spanien for et Par Maanedes Siden; men al Rejse er umulig, ogsaa er det umuligt at sende Billeder eller Skulptur hjem. Kun Raderinger som ~~små~~ trykdrag har kunnet lykkes. Hvilken ulykke lig Tid! Hvilket Barbari er kommet op til Overfladen. Kan de hensynsløse Tyskere snart faa deres velfortjente Bank, for den kommende Evighed og for stedsel?

Mange Hilsener fra deres gamle Ven
J.F. Willumsen

Kære Wägnar og Trine.
Tak for Deres dohrderlige Hilsener. Ja det er lange siden vi sidst saas. Og det varer maaske lange ender. Thum ved! I den Tid vi boede ude i Lillefranche var det mig umuligt at arbejde for mig selv. Nu har udelukkende aftaget af det vesen. Marie og Barn. nu boer Børnene i deres Skole, og vi har en god delstet og en flink pige, ogsaa nu begynder. Minnet Tanker at beskæftige sig med Kunat igen. Men for Krigen er Ofsætt kan ikke blive sendt hjem. Mange Hilsener til Dem begge og Deres to "vokale" Pigebørn.
fra Edith Willumsen